

PRAWO CYWILNE

Pytania testowe z odpowiedziami i wyjaśnieniami

redakcja

Michał Berek, Kacper Górniak, Paweł Hadyna
Wojciech Janowski, Kamil Wielgus

SERIA AKADEMICKA

Redaktorzy

Michał Berek
Kacper Górniak
Paweł Hadyna
Wojciech Janowski
Kamil Wielgus

Współautorzy

Kacper Boś
Barbara Kasperczyk
Weronika Kukla
Stanisław Lalik
Matylda Mnych
Remigiusz Soboń

PRAWO CYWILNE

Pytania testowe z odpowiedziami i wyjaśnieniami

redakcja

**Michał Berek, Kacper Górniak, Paweł Hadyna
Wojciech Janowski, Kamil Wielgus**

Michał Berek, Kacper Boś, Kacper Górniak
Paweł Hadyna, Wojciech Janowski, Barbara Kasperczyk
Weronika Kukła, Stanisław Lalik, Matylda Mnych
Remigiusz Soboń, Kamil Wielgus

SERIA AKADEMICKA

Stan prawny na 16 września 2024 r.

Wydawca
Dagna Kordyasz

Redaktor prowadzący
Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8358-991-6

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział I	
Część ogólna	11
Rozdział II	
Prawo zobowiązań.....	65
Rozdział III	
Prawo rzeczowe	165
Rozdział IV	
Prawo spadkowe.....	247
Rozdział V	
Prawo rodzinne	285
Bibliografia.....	327
O Autorach.....	335

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

k.c.	- ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.)
k.k.	- ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.)
k.r.o.	- ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809)
Konstytucja RP	- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
pr. aut.	- ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2509 ze zm.)
pr. bank.	- ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm.)
pr. not.	- ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1001)
pr. upad.	- ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 794 ze zm.)
u.g.n.	- ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1145 ze zm.)
u.k.w.h.	- ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2023 r. poz. 1984 ze zm.)
u.o.p.l.	- ustawa z 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725)
u.p.k.	- ustawa z 30.05.2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2023 r. poz. 2759 ze zm.)
u.s.m.	- ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 588)

- u.t. – ustawa z 16.09.2011 r. o timeshare (Dz.U. Nr 230, poz. 1370)
- u.w.l. – ustawa z 24.06.1994 r. o własności lokali (Dz.U. z 2021 r. poz. 1048 ze zm.)
- u.z.r. – ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2018 r. poz. 2017)

Czasopisma i publikatory

- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- Legalis – System Informacji Prawnej Legalis
- LEX – System Informacji Prawnej LEX
- MoP – Monitor Prawniczy
- MoPod – Monitor Podatkowy
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- PiP – Państwo i Prawo
- PPH – Przegląd Prawa Handlowego
- PS – Przegląd Sądowy
- RPEiS – Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny
- SPP – Studia Prawa Prywatnego
- TPP – Transformacje Prawa Prywatnego

Inne

- SA – sąd apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy
- SO – sąd okręgowy
- TK – Trybunał Konstytucyjny
- TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

WSTĘP

Oddajemy w Państwa ręce zbiór pytań testowych z prawa cywilnego wraz z odpowiedziami przygotowany przez studentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego we współpracy z pracownikami naukowymi Katedry Prawa Cywilnego oraz Centrum Prawa Prywatnego Międzynarodowego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Celem zbioru jest przybliżenie Czytelnikom szeroko rozumianej problematyki prawa cywilnego za pośrednictwem publikacji, która ma jednocześnie za zadanie ułatwić przygotowanie się do egzaminu testowego z tego przedmiotu na poziomie uniwersyteckim.

Zbiór podzielony został na pięć rozdziałów, z których każdy odpowiada określonemu działowi prawa cywilnego. Są to kolejno: część ogólna, prawo zobowiązań, prawo rzeczowe, prawo spadkowe oraz prawo rodzinne. W rozdziale poświęconym części ogólnej uwzględniono zagadnienia dotyczące prawa konsumenckiego oraz wzorców umownych. Do pytań w poszczególnych rozdziałach przyporządkowano po trzy warianty odpowiedzi, z których prawidłowy jest zawsze tylko jeden. Pytania dotyczą nie tylko problemów wynikających wprost z przepisów, ale również tych, które zostały zidentyfikowane dopiero przez praktykę ich stosowania, w tym przede wszystkim orzecznictwo sądowe.

Rozwiązując dane pytanie, należy ściśle trzymać się założenia, zgodnie z którym wszystkie informacje niezbędne do odnalezienia prawidłowej odpowiedzi zostały podane w stanie faktycznym pytania. Stanu faktycznego nie należy uzupełniać o okoliczności szczególne (np. przysługiwanie danej osobie statusu przedsiębiorcy, brak zachowania wymaganej

formy czynności prawnej), które nie zostały w nim przywołane wprost, bądź można je ze stanu faktycznego logicznie wyinterpretować.

Do każdego pytania przygotowane zostało **Uzasadnienie** prawne, które wyjaśnia, dlaczego dana odpowiedź jest prawidłowa, a dwie pozostałe błędne. Przygotowując uzasadnienia, sięgaliśmy do dorobku doktryny prawa cywilnego oraz do orzecznictwa sądowego, w tym w szczególności do orzeczeń Sądu Najwyższego. Odesłania do poszczególnych źródeł zawarte są w przypisach. Dzięki nim Czytelnik może łatwo odnaleźć interesującą go publikację lub wyrok, na podstawie których będzie mógł zapoznać się szerzej z poruszonym w danym pytaniu zagadnieniem.

Praca uwzględnia stan prawny na dzień 16 września 2024 r.

Rozdział I

CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Wojtek, który ukończył 11 lat, poszedł do sklepu, by kupić trzy kartony mleka, trzy paczki mąki i dwa słoiki dżemu truskawkowego. Za całość zapłacił 50 zł, po czym wrócił do domu z zakupami. Umowa sprzedaży zawarta przez Wojtka jest:

- a) bezwzględnie nieważna;
- b) bezskutecznie zawieszona do momentu potwierdzenia umowy przez przedstawiciela ustawowego;
- c) ważna i skuteczna.

Uzasadnienie

Odpowiedzi a i b są nieprawidłowe, ponieważ umowa z przytoczonego stanu faktycznego mieści się w zakresie art. 14 § 2 k.c. Z tego powodu prawidłowa jest odpowiedź c. Umowa zawarta przez Wojtka zaliczana jest bowiem do kategorii umów powszechnie zawieranych (takich umów zawierane są tysiące każdego dnia), w drobnych i bieżących sprawach życia codziennego (produkty wskazane w pytaniu służą do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych). Umowa została również wykonana w całości. Wojtek zapłacił odpowiednią cenę, za którą uzyskał produkty spożywcze, po czym udał się do domu. Brak informacji wskazujących, by doszło do rażącego pokrzywdzenia jego osoby. Należy więc przyjąć, że sytuacja taka nie miała miejsca, a umowa mieści się w hipotezie art. 14 § 2 k.c.

Prawidłowa odpowiedź: c

2. Szesnastoletnia Basia otrzymała od cioci perłowy naszyjnik. Okazało się jednak, że nie są już one modne, więc Basia podarowała go swojej pełnoletniej przyjaciółce Matyldzie. Rodzice nie wiedzieli o dokonanej przez córkę czynności. Kiedy mama Basi dowiedziała się, że ta oddała perły, zezłościła się i krzyknęła: „Co Ty zrobiłaś? Jak mogłaś tak po prostu oddać tak drogi naszyjnik! Masz natychmiast zadzwonić do Matyldy i go odzyskać!”. Matylda jednak nie była skora do zwrotu, gdyż naszyjnik pięknie pasował do jej ulubionej sukienki. Darowizna dokonana przez Basię na rzecz przyjaciółki jest:

- a) ważna, lecz bezskutecznie zawieszona;
- b) bezwzględnie nieważna;
- c) ważna i skuteczna.

Uzasadnienie

Prawidłowa jest odpowiedź b, ponieważ darowizna naszyjnika dokonana na rzecz Matyldy stanowi czynność prowadzącą do rozporządzenia prawem Basi. Tym samym dla jej ważności konieczne jest uzyskanie zgody jej przedstawiciela ustawowego (art. 17 k.c.), ponieważ nie posiada ona pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 11 i 15 k.c.). Mama Basi jest jej przedstawicielem ustawowym (art. 98 § 1 k.r.o.). Nie tylko nie wyraziła ona zgody na darowiznę, ale również odmówiła jej potwierdzenia w trybie art. 18 § 1 k.c. (o czym świadczy jej reakcja na informację o oddaniu pereł przez Basię¹), a więc umowa jest nieważna. Oświadczenie o potwierdzeniu lub jego braku może zostać złożone którejkolwiek ze stron umowy, do czasu wyznaczenia terminu na potwierdzenie umowy w trybie art. 18 § 3 k.c. – później tylko kontrahentowi osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych². Z wyżej wskazanych przyczyn nieprawidłowe są odpowiedzi a i c.

Prawidłowa odpowiedź: b

¹ Zob. np. A. Herbet [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Legalis 2022, art. 18, nb 15.

² A. Herbet [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne...*, art. 18, nb 12.

3. Pożytkiem cywilnym rzeczy w rozumieniu Kodeksu cywilnego jest:
- a) jabłko, które spadło z drzewa na nieruchomości gruntową;
 - b) czynsz najmu lokalu mieszkalnego;
 - c) odszkodowanie należne wynajmującemu w razie zniszczenia rzeczy przez najemcę.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ jabłko, które spadło z drzewa na nieruchomości gruntową, stanowić będzie w świetle art. 53 § 1 k.c. pożytek naturalny. Prawidłowa jest odpowiedź b, gdyż czynsz z umowy najmu lokalu mieszkalnego stanowi, na tle art. 53 § 2 k.c., dochód przynoszony przez rzecz na podstawie stosunku prawnego w postaci umowy najmu. Odpowiedź c jest nieprawidłowa, gdyż takie odszkodowanie nie jest „dochodem, który rzecz przynosi” w rozumieniu art. 53 § 2 k.c.

Prawidłowa odpowiedź: b

4. Mateusz, pełnoletni, lecz ubezwłasnowolniony częściowo, nie potrzebuje zgody swojego przedstawiciela ustawowego dla ważności czynności, którą jest:
- a) porzucenie samochodu, którego jest właścicielem;
 - b) przyjęcie darowizny obciążonej poleceniem;
 - c) odwołanie darowizny.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa. Porzucenie samochodu (art. 180 k.c.) przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, którego ta osoba jest właścicielem, jest w świetle art. 19 k.c. czynnością prawną jednostronną wymagającą zgody. Czynność ta stanowi formę rozporządzenia swoim prawem (art. 17 k.c.)³. Błędna jest również odpowiedź b,

³ Zgodnie z dominującym stanowiskiem, zob. np. E. Gniewek, *Nabywanie i utrata własności* [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 3, *Prawo rzeczowe*, red. E. Gniewek, Warszawa 2020, s. 401. Odmiennie jednak S. Grzybowski, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, Warszawa 1985, s. 100. Autor ten traktuje porzucenie rzeczy ruchomej jako czynność czysto faktyczną.

ponieważ zawarcie umowy darowizny z poleceniem (art. 893 k.c.) przez osobę o ograniczonej zdolności do czynności prawnych jako obdarowanego (odmiennie niż darowizny nieobciążonej poleceniem⁴) prowadzi do powstania zobowiązania, a więc wymaga zgody jej przedstawiciela ustawowego w świetle art. 17 k.c.⁵ Odpowiedź c jest prawidłowa, ponieważ odwołanie umowy darowizny (art. 896 i 898 k.c.) nie powoduje zaciągnięcia nowego zobowiązania bądź rozporządzenia prawem przez darczyńcę odwołującego darowiznę i nie mieści się w zakresie art. 17 k.c.⁶

Prawidłowa odpowiedź: c

5. Po zdanym egzaminie z prawa cywilnego Oskar ze swoim przyjacielem Jakubem udali się świętować do swojego ulubionego baru. Po kilku drinkach Jakub zaoferował w żartach Oskarowi sprzedaż swojego porsche za 8 tysięcy złotych. Oskar, znajdując się pod wpływem alkoholu, przystał na tę propozycję. Następnego dnia przypomniał sobie o rozmowie z przyjacielem i napisał do niego, powołując się na zawartą z nim umowę sprzedaży, z żądaniem wydania samochodu, oferując tym samym zapłatę 8 tysięcy złotych. Czy Oskar może domagać się wydania samochodu?

- a) Nie, ponieważ nie doszło do zawarcia umowy.
- b) Nie, ponieważ umowa jest nieważna.
- c) Tak, ponieważ umowa została zawarta, jest ważna i skuteczna.

⁴ Zob. P. Księżak [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. serii K. Osajda, red. tomu W. Borysiak, Legalis 2024, art. 17, nt 2; uchwała SN z 30.04.1977 r., III CZP 73/76, OSNCP 1978/2, poz. 19.

⁵ Zob. U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne. Część ogólna*, Kraków 2013, s. 224.

⁶ Bez znaczenia jest tu dyskusja na temat oceny jednostronnych czynności prawnych prowadzących do zakończenia stosunku prawnego w świetle art. 17 k.c., ponieważ odwołanie darowizny jako umowy jednostronnie zobowiązującej powoduje powstanie określonych obowiązków tylko po stronie obdarowanego (por. art. 898 § 2 k.c.). Odnośnie do innych jednostronnych czynności prawnych (np. odstąpienia od umowy) zob. A. Herbet [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne...*, art. 17, nb 21 wraz z powołaną tam literaturą.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest prawidłowa, ponieważ „oferta” z pytania stanowiła oświadczenie złożone nie na serio. Biorąc pod uwagę zarówno cenę, jak i okoliczności, żadna rozsądna osoba na miejscu Oskara nie potraktowałaby propozycji Jakuba poważnie (por. art. 65 § 1 i 2 k.c.⁷). Z tego samego powodu Jakub nie mógł potraktować poważnie odpowiedzi Oskara (która mogłaby stanowić właściwą ofertę w rozumieniu art. 66 § 1 k.c., skoro nie była nią propozycja Jakuba). Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ Oskar nie złożył oświadczenia woli, a nawet gdyby je złożył, to stanowiłoby ono dopiero ofertę, a nie akceptację oferty uprzednio złożonej. Odpowiedź c jest nieprawidłowa z powodu, dla którego prawidłowa jest odpowiedź a. W art. 65 k.c. przyjęta została bowiem metoda subiektywno-objektywna (kombinowana)⁸, a nie czysto objektywna metoda wykładni oświadczeń woli. Jej istota sprowadza się do tego, że pierwszeństwo przyznaje się rzeczywistej woli stron (element subiektywny)⁹, a jeżeli strony nie rozumiały danego oświadczenia w ten sam sposób, to rozstrzygające będzie znaczenie, jakie przyznałby danemu oświadczeniu hipotetyczny staranny i rozsądny adresat (element objektywny)¹⁰ z uwzględnieniem szczegółowych dyrektyw z art. 65 k.c. (w tym okoliczności, w jakich zostało złożone dane oświadczenie).

Prawidłowa odpowiedź: a

⁷ Dyrektywy wykładni oświadczeń woli z tych przepisów należy stosować też do oceny, czy dane zachowanie może w ogóle zostać uznane za oświadczenie woli (np. ofertę); zob. np. U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne...*, s. 77; wyrok SN z 22.06.2006 r., V CSK 70/06, OSNC 2007/4, poz. 59, s. 59.

⁸ Zob. np. E. Rott-Pietrzyk [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Legalis 2022, art. 65, nb 52.

⁹ „Na tle art. 65 k.c. przyjmuje się kombinowaną metodę wykładni, która w przypadku oświadczeń woli składanych innej osobie, przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, jakie rzeczywistość nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia. Ten sens oświadczenia woli uznaje się za wiążący” – wyrok SN z 31.05.2019 r., IV CSK 163/18, LEX nr 2686043.

¹⁰ „Jeżeli okaże się, że strony nie przyjmowały tego samego znaczenia oświadczenia woli, konieczne jest przejście do drugiej, objektywnej fazy wykładni, w której właściwy dla prawa sens oświadczenia woli ustala się na podstawie przypisania normatywnego, czyli tak, jak adresat sens ten rozumiał i rozumieć powinien. Za wiążące uznać trzeba w tej fazie takie rozumienie oświadczenia woli, które jest wynikiem starannych zabiegów interpretacyjnych adresata. Decydujący jest normatywny punkt widzenia odbiorcy, który z należytą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści

6. Pełnoletni Staszek planował zakup samochodu. Niestety w dniu, w którym miał podpisać umowę, złamał nogę, przez co wylądował w szpitalu. Wysłał więc SMS do swojego szesnastoletniego przyjaciela Kacpra, w którym udzielił mu pełnomocnictwa do jej zawarcia. Kacper poszedł do salonu i zawarł umowę sprzedaży samochodu w imieniu Staszka. Umowa zawarta przez Kacpra w imieniu Staszka jest:

- a) bezskutecznie zawieszona;
- b) ważna i skuteczna;
- c) bezwzględnie nieważna.

Uzasadnienie

Kacper nie działa w swoim imieniu, lecz w imieniu i na rzecz Staszka jako jego pełnomocnik. W związku z tym dla oceny ważności umowy istotny nie jest zakres zdolności do czynności prawnych Kacpra (pełnomocnika), o ile posiada co najmniej ograniczoną zdolność do czynności prawnych, lecz zakres zdolności do czynności prawnych Staszka (mocodawcy) – art. 100 k.c.¹¹ Prawidłowa jest więc odpowiedź b, ponieważ Staszek jako osoba pełnoletnia ma pełną zdolność do czynności prawnych (art. 11 k.c.), a Kacper jako szesnastolatek ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych (art. 15 k.c.). Z tego samego powodu nieprawidłowe są odpowiedzi a i c.

Prawidłowa odpowiedź: b

7. Pełnomocnictwo do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego na czas oznaczony, dłuższy niż rok, w imieniu mocodawcy:

- a) powinno zostać udzielone na piśmie pod rygorem nieważności;

myślowych osoby składającej oświadczenie woli” – uchwała SN z 29.06.1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995/12, poz. 168.

¹¹ „Zgodnie z wyraźną dyspozycją art. 100 KC, ograniczenie zdolności do czynności prawnych osoby fizycznej pełniącej rolę pełnomocnika nie wpływa na ważność czynności prawnych dokonywanych przez nią w imieniu mocodawcy. *Lege non distinguente*, osoba fizyczna o ograniczonej zdolności do czynności prawnych może dokonywać w imieniu mocodawcy wszelkich czynności, w tym takich, których nie może dokonywać we własnym imieniu. Czynności te – o ile nie są dotknięte innymi brakami – będą ważne i skuteczne” – A. Herbet [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne...*, art. 100, nb 8.

- b) może zostać udzielone w dowolnej formie;
- c) powinno zostać udzielone w formie pisemnej zastrzeżonej pod rygorem *ad eventum*.

Uzasadnienie

Odpowiedź b jest prawidłowa, ponieważ pełnomocnictwo do zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego na czas oznaczony, dłuższy niż rok, nie wymaga zachowania formy szczególnej pod rygorem nieważności. Co prawda art. 660 k.c. nakazuje taką umowę zawrzeć w formie pisemnej, ale pod rygorem wywołania określonych skutków prawnych (*ad eventum*). W związku z tym nie znajduje zastosowania art. 99 § 1 k.c., ponieważ zachowanie szczególnej formy nie jest potrzebne dla ważności umowy najmu, która ma zostać zawarta przez pełnomocnika¹². Z tego powodu nieprawidłowe są odpowiedzi a i c.

Prawidłowa odpowiedź: b

8. Tomasz zamieścił na swoim publicznym profilu na portalu społecznościowym ogłoszenie o treści: „Sprzedam mój niebieski rower za 500 złotych”. Ogłoszenie to w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego:

- a) jest ofertą złożoną indywidualnemu adresatowi;
- b) jest ofertą złożoną do nieoznaczonego kręgu adresatów (*ad incertas personas*);
- c) nie stanowi oferty.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ z samego ogłoszenia Tomasa nie wynika, aby miało ono stanowczy charakter. Oferta jest rozumiana jako stanowcza propozycja zawarcia umowy, zawierająca jej istotne postanowienia (art. 66 § 1 k.c.). „Stanowczość” propozycji oznacza, że oferent chce (definitywnie, *animo obligandii*) zawrzeć umowę o określonej treści i z określonym adresatem, jeśli ten drugi zaakceptuje jego

¹² Por. R. Strugała [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis 2023, art. 99, nb 3.

propozycję. Ogłoszenia Tomasza nie należy poczytywać jako stanowcze, ponieważ w razie jego kwalifikacji jako oferty, wówczas każdy adresat mógłby ją przyjąć, a można domniemywać, że Tomasz nie byłby w stanie faktycznie wykonać każdej zawartej w ten sposób umowy z osobą, która po zobaczeniu ogłoszenia na portalu społecznościowym zaakceptowałaby jego propozycję¹³. Propozycja Tomasza nie została także złożona indywidualnemu adresatowi (liczba użytkowników na portalu nie stanowi określonego kręgu, nawet jeżeli są to tzw. obserwujący). Stąd odpowiedź b jest nieprawidłowa. Odpowiedź c natomiast, również z powyższych względów, jest prawidłowa, jako że ogłoszenie nie stanowi oferty, a zgodnie z regułą interpretacyjną z art. 71 k.c. stanowi zaproszenie do składania ofert.

Prawidłowa odpowiedź: c

9. Dodatkowy obowiązek oblata w postaci konieczności niezwłocznego potwierdzenia otrzymania oferty konsumenta w celu powstania stanu związania ofertą znajdzie zastosowanie:

- a) do oferty wysłanej pocztą elektroniczną;
- b) do oferty złożonej podczas rozmowy telefonicznej;
- c) do oferty złożonej przez wypełnienie na stronie internetowej sprzedawcy formularza zamówienia towaru.

Uzasadnienie

Pytanie dotyczy tzw. oferty elektronicznej uregulowanej w art. 66¹ k.c. Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ przepisy dotyczące szczególnych zasad związania ofertą złożoną w postaci elektronicznej (art. 66¹ § 1–3 k.c.) – wśród których znajduje się także obowiązek niezwłocznego potwierdzenia otrzymania oferty przez jej oblata (art. 66¹ § 1 k.c.) – nie mają zastosowania do umów zawieranych przez m.in. pocztą elektroniczną (zob. art. 66¹ § 4 k.c.). Odpowiedź b jest również nieprawidłowa, ponieważ oferta złożona podczas rozmowy telefonicznej stanowi przykład oferty złożonej za pomocą środka bezpośredniego porozumiewania się na odległość (art. 66 § 2 k.c.), jest przesyłana sieciami telekomu-

¹³ Zob. szerzej U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne...*, s. 84–86.

nikacyjnymi, nie dotyczą jej obowiązki czy powinności wymienione w art. 66¹ k.c. Natomiast odpowiedź c jest prawidłowa, ponieważ jest to oferta złożona w postaci elektronicznej (*on line*), niebędąca przy tym żadnym innym rodzajem oferty i niepodlegająca wyłączeniu z art. 66¹ § 4 k.c., względem której stosują się wymienione obowiązki.

Prawidłowa odpowiedź: c

10. W stosunkach między przedsiębiorcami:

- a) oferta może zawsze zostać odwołana przez oferenta;
- b) nie stosuje się co do zasady przepisów dotyczących szczególnych zasad związania ofertami złożonymi w postaci elektronicznej (art. 66¹ § 1–3 k.c.);
- c) nie stosuje się przepisów dotyczących skutków niedochowania formy czynności prawnej zastrzeżonej pod rygorem trudności dowodowych (*ad probationem*).

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ w stosunkach między przedsiębiorcami oferta może zostać odwołana przed zawarciem umowy, jeżeli oświadczenie o odwołaniu zostało złożone drugiej stronie przed wysłaniem przez nią oświadczenia o przyjęciu oferty (art. 66² § 1 k.c.). W stosunkach między przedsiębiorcami oferta będzie również nieodwołalna, jeżeli wynika to z jej treści lub określono w niej termin przyjęcia (art. 66² § 2 k.c.). Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ w stosunkach między przedsiębiorcami nie stosuje się przepisów dotyczących szczególnych zasad związania ofertami złożonymi w postaci elektronicznej (art. 66¹ § 1–3 k.c.), tylko jeżeli strony tak postanowiły (art. 66¹ § 4 k.c.). Odpowiedź c jest prawidłowa, ponieważ w stosunkach między przedsiębiorcami nie stosuje się przepisów o skutkach niedochowania formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej przewidzianej dla celów dowodowych (art. 74 § 4 k.c.).

Prawidłowa odpowiedź: c

11. Wskaż zdanie prawdziwe:

- a) oświadczenie woli z oznaczeniem nazwiska nadawcy zapisane na przenośnym nośniku danych (pendrive) stanowi przykład zachowania formy dokumentowej;
- b) do zawarcia umowy w formie pisemnej konieczne jest w całości własnoręczne sporządzenie treści dokumentu umowy i jego własnoręczne podpisanie;
- c) wymiana wiadomości mailowych może stanowić przykład umowy zawartej w formie elektronicznej.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest prawidłowa, ponieważ do zachowania formy dokumentowej czynności prawnej wystarczające jest złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie (art. 77² k.c.). Jako że dokumentem jest każdy nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią (art. 77³ k.c.), oświadczenie woli z oznaczeniem nazwiska nadawcy – a więc umożliwiające ustalenie osoby składającej oświadczenie – zapisane na przenośnym nośniku danych będzie stanowiło przykład formy dokumentowej. Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ do zawarcia umowy w zwykłej formie pisemnej wystarczające jest własnoręczne podpisanie dokumentu obejmującego treść oświadczenia woli (art. 78 § 1 k.c.). Nie ma potrzeby sporządzać własnoręcznie treści dokumentu (w porównaniu z np. testamentem holograficznym – art. 949 k.c.). Odpowiedź c jest nieprawidłowa, ponieważ do zachowania elektronicznej formy czynności prawnej, oprócz złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej, konieczne jest także opatrzenie go kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 78¹ § 1 k.c.).

Prawidłowa odpowiedź: a

12. Filip, chcąc odstąpić od umowy sprzedaży samochodu zawartej w formie aktu notarialnego, napisał do Tomka wiadomość SMS, w której oświadczył, że „zrywa umowę”. Zakładając, że przesłanki uprawniające do odstąpienia zostały spełnione, a umowa nie zawiera szczególnych

postanowień dotyczących formy odstąpienia, oświadczenie Filipa złożone w takiej formie jest:

- a) ważne i niedotknięte żadną sankcją;
- b) nieważne;
- c) ważne, ale objęte sankcją trudności dowodowych (*ad probationem*).

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ odstąpienie od umowy zawartej w formie aktu notarialnego wymaga zachowania formy pisemnej (art. 77 § 3 k.c.), która zgodnie z ogólnymi regułami jest zastrzeżona pod rygorem trudności dowodowych (art. 74 § 1 k.c.). Wiadomość SMS nie spełnia wymogów formy pisemnej (art. 78 k.c.). Oświadczenie Filipa jest więc ważne, jednak jest przy tym dotknięte sankcją trudności dowodowych (*ad probationem*). Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ forma pisemna nie została zastrzeżona pod rygorem nieważności. Z tych samych powodów odpowiedź c jest prawidłowa.

Prawidłowa odpowiedź: c

13. Tomasz i Filip wspólnie ustalili, że umowa sprzedaży zegarka, którą chcieli zawrzeć za parę dni, ma być zawarta w formie pisemnej. Ostatecznie jednak zawarli tę umowę w formie ustnej. Umowa ta:

- a) jest ważna;
- b) jest nieważna;
- c) w ogóle nie została zawarta.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest prawidłowa, ponieważ zastrzeżenie przez strony zawarcia umowy w formie pisemnej bez określenia skutków niezachowania tej formy skutkuje zastrzeżeniem tej formy tylko dla celów dowodowych (art. 74 § 1 k.c. w zw. z art. 76 k.c.). Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ forma pisemna nie została zastrzeżona pod rygorem nieważ-

ności. Odpowiedź c jest błędna, ponieważ zostały złożone dwa zgodne oświadczenia woli¹⁴, a więc umowa została zawarta.

Prawidłowa odpowiedź: a

14. Przesłanką wymaganą dla unieważnienia oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu nie jest:

- a) istotność błędu;
- b) podstępne wywołanie błędu;
- c) uchylenie się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest prawidłowa, ponieważ w przypadku podstępu błąd nie musi być istotny (art. 86 k.c.). Odpowiedź b jest nieprawidłowa, ponieważ podstępne wywołanie błędu przez drugą stronę lub osobę trzecią jest przesłanką podstępu. Odpowiedź c jest nieprawidłowa, ponieważ podstęp jest wadą oświadczenia woli powodującą jego wzruszalność. Konieczne jest więc uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem podstępu (art. 88 § 1 k.c.).

Prawidłowa odpowiedź: a

15. Przykładem stanu wyłączającego swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest:

- a) działanie pod wpływem upojenia alkoholowego;
- b) działanie pod wpływem tzw. głodu narkotycznego (zaburzeń pojawiających się u osób uzależnionych po zaprzestaniu przyjmowania narkotyku);
- c) działanie pod wpływem wywołanego podstępnie błędu, dotyczącego treści czynności prawnej.

¹⁴ Zob. U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne...*, s. 81.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest nieprawidłowa, ponieważ działanie pod wpływem upojenia alkoholowego może być (w zależności od poziomu upojenia) przykładem stanu wyłączającego świadome (a nie swobodne) powzięcie decyzji (art. 82 k.c.). Stan ten rozumie się jako brak możliwości rozeznania znaczenia swoich czynów. Osoba działająca w tym stanie nie jest więc świadoma (lub jest świadoma w bardzo ograniczonym stopniu) podejmowanych przez siebie czynności¹⁵. Odpowiedź b jest prawidłowa, ponieważ działanie pod wpływem tzw. głodu narkotykowego jest przykładem stanu wyłączającego swobodne podjęcie decyzji¹⁶. Osoba będąca w takim stanie może mieć pełną świadomość podejmowanych przez siebie działań, jednak ze względu na pewne zaburzenia wyłączona zostaje możliwość racjonalnej oceny sytuacji¹⁷. Działania w takim stanie podyktowane są więc na przykład silnym uzależnieniem, które uniemożliwia podjęcie samodzielnej i swobodnej decyzji. Odpowiedź c jest nieprawidłowa, ponieważ działanie pod wpływem błędu – także wywołanego podstępnie i dotyczącego treści czynności prawnej – nie jest przykładem stanu wyłączającego swobodne powzięcie decyzji. W takiej sytuacji zastosowanie mogą jednak znaleźć przepisy dotyczące innych wad oświadczeń woli (art. 84 i 86 k.c.).

Prawidłowa odpowiedź: b

16. Kamil będący właścicielem fiata punto zawarł z Markiem umowę sprzedaży tego samochodu. Zamontowana w samochodzie spalinowym instalacja gazowa:

- a) stanowi przynależność samochodu, zatem jej własność przejdzie razem z prawem własności samochodu, choćby Kamil i Marek postanowili inaczej;
- b) stanowi część składową samochodu, zatem jej własność przejdzie razem z prawem własności samochodu;

¹⁵ Szerzej zob. R. Trzaskowski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, Część ogólna, cz. 2 (art. 56–125), red. J. Gudowski, Warszawa 2021, art. 82, nt 13.

¹⁶ Zob. U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne...*, s. 244.

¹⁷ U. Ernst, A. Rachwał, F. Zoll, *Prawo cywilne...*, s. 244.

- c) stanowi część składową, na zasadach jak prawa związane z prawem własności samochodu.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest niepoprawna, gdyż w świetle art. 51 § 1 k.c. instalacji gazowej nie można uznać za przynależność samochodu – z pojazdu spalinowego można bowiem korzystać bez użytkowania tej instalacji. Dodatkowo należy wskazać, że mimo iż zgodnie z art. 52 k.c. czynność prawna mająca za przedmiot rzecz główną odnosi skutek również wobec przynależności, to co innego może wynikać z treści czynności prawnej lub z przepisów szczególnych. W odniesieniu do odpowiedzi b należy wskazać, że instalacja gazowa stanowi część składową samochodu, jako że nie może być odłączona od samochodu, bez uszczerbku dla samochodu oraz instalacji. Tym samym nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych. Z tego powodu odpowiedź b jest prawidłowa. Odpowiedź c jest nieprawidłowa, gdyż art. 50 k.c., rozszerzający pojęcie części składowej na prawa związane z własnością, dotyczy wyłącznie nieruchomości¹⁸.

Prawidłowa odpowiedź: b

17. Za przynależność można uznać:

- a) ładowarkę do telefonu;
- b) myszkę należącą do pracownika podłączoną w miejscu pracy do komputera stacjonarnego, którego właścicielem jest pracodawca;
- c) kosiarkę znajdującą się na nieruchomości gruntowej, nawet jeśli w umowie sprzedaży nieruchomości strony postanowiły, że prawo własności kosiarki pozostanie przy sprzedawcy.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest poprawna, ponieważ ładowarka jest konieczna, aby korzystać z telefonu zgodnie z jego przeznaczeniem, gdyż nienałado-

¹⁸ Zob. R. Świrgoń-Skok [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Legalis 2022, art. 50, nb 1.

wany telefon nie może spełniać swoich funkcji (m.in. komunikacyjnej). Odpowiedź b należy uznać za nieprawidłową, ponieważ myszka stanowi własność pracownika, a przynależnością nie może być rzecz nienależąca do właściciela rzeczy głównej (art. 51 § 2 k.c.), tj. komputera. Kosiar-ka natomiast stanowi przynależność nieruchomości gruntowej, gdyż służy do korzystania z nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem. Stosownie do art. 52 k.c., strony mogą zastrzec w umowie, że z chwilą przejścia własności rzeczy głównej, przynależność pozostanie własnością dotychczasowego właściciela, tj. sprzedawcy. W takim przypadku, z chwilą zawarcia umowy o skutku rozporządzającym, kosiar-ka traci status przynależności i pozostaje własnością dotychczasowego właściciela. Z tego powodu odpowiedź c jest niepoprawna.

Prawidłowa odpowiedź: a

18. Aleksandra, będąca właścicielem nieruchomości z plantacją winogron, wydzierżawiła Martynie nieruchomość z tą plantacją na podstawie ustnej umowy dzierżawy. We wskazanej sytuacji:

- a) strony nie zachowały formy zastrzeżonej pod rygorem nieważności dla umowy dzierżawy;
- b) winogrona po ich odłączeniu od gruntu stanowią pożytek naturalny przypadający Martynie;
- c) gdyby Martyna bez zgody Aleksandry zdecydowała się usunąć wzorcowo funkcjonującą plantację, Martyna byłaby uprawniona do pobierania pożytków powstałych na skutek jej wycięcia.

Uzasadnienie

Umowa dzierżawy nie wymaga zachowania żadnej szczególnej formy. Jedynie w przypadku niezachowania formy pisemnej, umowę zawartą na czas dłuższy niż rok poczytuje się za zawartą na czas nieoznaczony (art. 660 w zw. z art. 694 k.c.). Odpowiedź a jest więc nieprawidłowa. Kodeks cywilny wyróżnia pożytki rzeczy oraz pożytki prawa. Pożytki rzeczy dzielą się na naturalne i cywilne (art. 53 k.c.)¹⁹. Pożytki naturalne

¹⁹ W doktrynie istnieje spór, czy podział na pożytki naturalne i cywilne dotyczy również pożytków prawa. Obecnie większość przedstawicieli doktryny opowiada się za

to plody i inne odłączone od rzeczy części składowe, o ile według zasad prawidłowej gospodarki stanowią normalny dochód z rzeczy. Winogrona stanowią plody rolne, a ich pobieranie jest zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki, stanowiąc zwykły dochód z gruntu. Uprawnionym do pobierania tych pożytków jest ten, komu uprawnienie do pobierania pożytków przysługiwało w chwili odłączenia ich od rzeczy. W tym przypadku jest to Martyna, gdyż była ona uprawniona do pobierania pożytków z tytułu umowy dzierżawy (zob. art. 693 k.c.). Z tych powodów odpowiedź b jest prawidłowa. Natomiast usunięcie plantacji, w przypadku gdy funkcjonuje ona w prawidłowy sposób, jest sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki. Martyna nie byłaby więc uprawniona do pobierania powstałych w ten sposób pożytków. Odpowiedź c jest zatem niepoprawna.

Prawidłowa odpowiedź: b

19. Za oświadczenie woli w rozumieniu art. 60 k.c. można uznać:

- a) wypowiedź „sprzedam ci mój dom za złotówkę” autorstwa aktora na scenie teatru;
- b) wypowiedź „poproszę latte”, autorstwa klienta w kawiarni spoglądającego na menu;
- c) przebaczenie obdarowanemu, który dopuścił się niewdzięczności, przez darczyńcę.

Uzasadnienie

Przez oświadczenie woli należy rozumieć zachowanie się osoby dokonującej czynności prawnej, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). Za takie oświadczenie nie można uznać zachowania polegającego na wypowiedzeniu kwestii przez aktora, gdyż z kontekstu sytuacyjnego jednoznacznie wynika, że taka wypowiedź nie ma na celu wywołania skutków prawnych. Z tego powodu odpowiedź a jest niepoprawna. Odpowiedź b jest prawidłowa, ponieważ w połączeniu z kontekstem sytuacyjnym (klient znajduje się w kawiarni i spogląda

przyjęciem tego podziału; zob. Ł. Żelechowski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. serii K. Osajda, red. tomu W. Borysiak, Legalis 2024, art. 54, nt 11 i przywołana tam literatura.

na menu) wypowiedź klienta w dostateczny sposób ujawnia jego wolę. Przechodząc do przebaczenia, zgodnie z tradycyjnym stanowiskiem jest ono przejawem uczuć. Konkurencyjny pogląd zakłada natomiast, że stanowi ono przejaw woli zbliżony do oświadczenia woli²⁰. W świetle obu tych poglądów, przebaczenie nie może zostać uznane za oświadczenie woli, zatem odpowiedź c jest nieprawidłowa.

Prawidłowa odpowiedź: b

20. Kuba wysłał wiadomość do Agnieszki, w której zaproponował jej zawarcie umowy sprzedaży należącego do niego szwajcarskiego zegarka za kwotę 50 tysięcy złotych. Wiadomość:

- a) gdyby została wysłana mailem, należałoby ją uznać za oświadczenie woli, złożone Agnieszce z chwilą wyświetlenia przez nią wiadomości;
- b) gdyby została wysłana listem, należałoby ją uznać za oświadczenie woli, złożone Agnieszce z chwilą włożenia go do skrzynki pocztowej Agnieszki, w dniu, gdy została ona przyjęta do szpitala na skutek nagłego wypadku;
- c) gdyby została wysłana listem, należałoby ją uznać za oświadczenie woli, złożone Agnieszce z chwilą jej powrotu z pracy, jeśli tego dnia listonosz zostawił list w jej skrzynce.

Uzasadnienie

Wiadomość wysłaną przez Kubę należy uznać za oświadczenie woli w rozumieniu art. 60 k.c., gdyż ujawnia jego wolę w sposób dostateczny. Takie oświadczenie należy, zgodnie z art. 61 § 2 k.c., uznać za złożone z chwilą wprowadzenia jej do środka komunikacji elektronicznej w taki sposób, że Agnieszka mogła zapoznać się z jej treścią, czyli „z chwilą jego przejścia do systemu informatycznego prowadzonego i kontrolowanego przez odbiorcę, to jest w momencie przyjęcia oświadczenia przez ser-

²⁰ Zob. J. Jezioro [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis 2023, art. 899, nb 2; B. Lackoroński [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. serii K. Osajda, red. tomu W. Borysiak, Legalis 2024, art. 899, nt 1–4.

wer odbiorcy i zarejestrowania na nim odpowiednich danych²¹. Z tego powodu odpowiedź a jest nieprawidłowa. Przechodząc do odpowiedzi b, w świetle art. 61 § 1 k.c. zastosowanie znajduje kwalifikowana teoria doręczenia, zgodnie z którą oświadczenie woli złożone jest z chwilą, gdy zostało doręczone drugiej stronie, w sposób, który umożliwia zapoznanie się z jego treścią, o ile adresat miał rzeczywistą możliwość zapoznania się z jego treścią. Jeśli Agnieszka była hospitalizowana, nie miała możliwości zapoznania się z treścią listu. Odpowiedź b należy więc uznać za niepoprawną. Natomiast w sytuacji, w której list został umieszczony w skrzynce pocztowej Agnieszki, kobieta miała możliwość zapoznania się z jego treścią po powrocie z pracy – mogła otworzyć skrzynkę i sprawdzić korespondencję. Odpowiedź c jest więc prawidłowa.

Prawidłowa odpowiedź: c

21. Wskaż zdanie prawdziwe:

- a) poprzez zastrzeżenie warunku strony czynności prawnej mogą uzależnić skutki tej czynności od zdarzenia, które zaszło w chwili dokonywania czynności prawnej i o którego zajściu strony wiedziały;
- b) jeśli ze ziszczeniem się warunku wiąże się ustanie skutków czynności prawnej, warunek ma charakter rozwiązujący;
- c) warunkowo uprawniony nie może wystąpić z roszczeniem windykacyjnym przeciwko niebędącemu właścicielem posiadaczowi samoistnemu rzeczy, którą nabył z zastrzeżeniem warunku.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest niepoprawna, gdyż zgodnie z art. 89 k.c., aby można było mówić o warunku, zdarzenie objęte warunkiem musi być nie tylko niepewne, ale także ma wystąpić w przyszłości. Nie może być zatem warunkiem zdarzenie, które miało miejsce przed lub w trakcie dokonywania czynności prawnej, jeśli strony miały świadomość jego wystąpienia przed dokonaniem czynności prawnej. Odpowiedź b jest prawidłowa, ponieważ ze względu na kryterium oddziaływania na treść czynności

²¹ Zob. postanowienie SN z 10.12.2003 r., V CZ 127/03, OSNC 2005/1, poz. 12.

prawnej wyróżniamy dwa rodzaje warunków: zawieszający i rozwiązujący²². O warunku zawieszającym mówimy, gdy powstanie skutków czynności prawnej jest uzależnione od zdarzenia przyszłego i niepewnego. Warunek rozwiązujący występuje, gdy od zdarzenia przyszłego i niepewnego uzależnione jest ustanie skutków prawnych. Odpowiedź c jest niepoprawna, gdyż warunkowo uprawniony, zgodnie z treścią art. 91 k.c., może podejmować wszelkie czynności, które zmierzają do zachowania jego prawa, w tym wszelkie czynności materialnoprawne, techniczne i procesowe. Tym samym może on wytoczyć powództwo windykacyjne przeciwko niebędącemu właścicielem samoistnemu posiadaczowi rzeczy, którą nabył on z zastrzeżeniem warunku.

Prawidłowa odpowiedź: b

22. Julia zawarła z Tomkiem umowę darowizny dzieła Marca Chagalla „Vue de Notre-Dame”, w której zastrzeżono, że przejście własności przedmiotu darowizny nastąpi, jeśli Tomek zdradzi swoją żonę Amelię. Takie zastrzeżenie:

- a) nie stanowi warunku, gdyż nie jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym;
- b) stanowi warunek zawieszający, przeciwny ustawie, co prowadzi do nieważności zastrzeżenia warunku;
- c) stanowi warunek zawieszający, sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, co prowadzi do nieważności czynności prawnej.

Uzasadnienie

Odpowiedź a jest niepoprawna, ponieważ zdrada jest zarówno zdarzeniem przyszłym (nie wystąpiło w chwili dokonania czynności lub wcześniej), jak i niepewnym, gdyż z punktu widzenia stron oraz innych uczestników obrotu brak pewności, że zdarzenie to nastąpi. Odpowiedź b również jest nieprawidłowa, ponieważ taki warunek należy uznać za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, gdyż w danym stanie faktycznym korzystne skutki czynności prawnej zostały uzależnione od zdarzenia nieakceptowanego społecznie, naruszające-

²² Zob. B. Lackoroński [w:] *Kodeks cywilny...*, art. 89, nt 25–29.

go normy moralne, etyczne. Nie prowadzi to jednak do pozbawienia takiego zastrzeżenia charakteru warunku, gdyż zastrzeżenie warunku niemożliwego, przeciwnego ustawie, jak i zasadom współżycia społecznego prowadzi do nieważności, jeśli warunek jest zawieszający, a gdy jest on rozwiązujący, uważa się go za niezastrzeżony (art. 94 k.c.). Warunek zastrzeżony przez strony należy uznać za zawieszający, gdyż od jego realizacji uzależniono powstanie skutku – przeniesienie prawa własności. Z tych powodów odpowiedź c jest poprawna.

Prawidłowa odpowiedź: c

23. W dniu 25 sierpnia 2019 r. Bolesław, będący konsumentem, zawarł z przedsiębiorcą Witoldem, prowadzącym antykwariat, umowę sprzedaży. W umowie strony postanowiły, że termin przedawnienia roszczenia o zapłatę ceny wyniesie 10 lat. Bolesław miał zapłacić cenę do dnia 31 sierpnia 2019 r., czego nie uczynił. W listopadzie 2023 r. Witold wytoczył przeciwko Bolesławowi powództwo o zapłatę. W takiej sytuacji:

- a) roszczenie o zapłatę ceny przedawniło się z upływem 31 grudnia 2021 r., jednak Bolesław może zrzec się zarzutu przedawnienia;
- b) postanowienie zastrzegające 10-letni termin przedawnienia jest nieważne;
- c) w przypadku stwierdzenia zasadności roszczenia przez sąd, roszczenie przedawni się z upływem 3 lat od uprawomocnienia się orzeczenia.

Uzasadnienie

Roszczenie Witolda o zapłatę ceny należy zakwalifikować jako roszczenie z tytułu sprzedaży dokonanej w ramach działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy. Termin przedawnienia wyniesie zatem dwa lata (art. 554 k.c.). Zgodnie z art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne – w danym stanie faktycznym nastąpiłoby to z upływem terminu oznaczonego w umowie, a zatem z dniem 1 września 2019 r. Ponieważ termin przedawnienia wynosi dwa lata, zastosowanie znajdzie art. 118 zdanie drugie k.c., zgodnie z którym koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego. Termin przedawnienia roszczenia

upłynął zatem 31 grudnia 2021 r. Roszczenie uległo zatem przedawnieniu, jednak konsument nie może zrzec się zarzutu przedawnienia, ponieważ po upływie terminu przedawnienia roszczenia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi (arg. z art. 117 § 2¹ k.c.)²³. Tym samym odpowiedź a jest niewłaściwa. Odpowiedź b jest prawidłowa, gdyż wprowadzone przez ustawodawcę normy regulujące okres przedawnienia mają charakter bezwzględnie wiążący, co wynika z art. 119 k.c. Postanowienie umowne modyfikujące termin ustawy będzie dotknięte sankcją nieważności (art. 58 § 1 k.c.). Natomiast roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem nie trzech, a sześciu lat od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia (art. 125 k.c.). Odpowiedź c jest więc nieprawidłowa.

Prawidłowa odpowiedź: b

24. W dniu 25 sierpnia 2022 r. Mateusz wystąpił wobec Joanny z roszczeniem windykacyjnym o wydanie roweru, stanowiącego jego własność, który Joanna posiadała bez tytułu prawnego od 10 sierpnia 2022 r. Roszczenie to:

- a) przedawni się z upływem 10 sierpnia 2028 r.;
- b) nie ulega przedawnieniu;
- c) przedawni się z upływem 31 grudnia 2028 r.

Uzasadnienie

Roszczenie o wydanie roweru na podstawie art. 222 § 1 k.c. jest roszczeniem majątkowym, które ulega przedawnieniu (art. 117 § 1 k.c.). Zgodnie z art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jednak, jeśli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął te czynności w najwcześniejszym możliwym terminie – w tym przypadku wystąpiłoby o wydanie roweru. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z alternatywnym poglądem, roszcze-

²³ Zob. R. Strugała [w:] *Zobowiązania*, t. I, *Przepisy ogólne i powiązane przepisy Księgi I KC. Komentarz*, red. P. Machnikowski, Legalis 2022, art. 117, nb 49–50.

nie windykacyjne staje się wymagalne z chwilą dokonania naruszenia. Przyjmując drugie stanowisko, w danym stanie faktycznym roszczenie stałoby się wymagalne z chwilą, w której Joanna, bez tytułu prawnego, objęła w posiadanie rower należący do Mateusza. Opowiedzenie się za pierwszym poglądem wymagałoby przyjęcia, że roszczenie stało się wymagalne również w tym momencie, ewentualnie z upływem czasu, który był konieczny do wystosowania wezwania. Termin przedawnienia wynosi sześć lat, brak bowiem informacji o tym, aby roszczenie było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (art. 118 k.c.). Jego przedmiotem nie jest także świadczenie okresowe, zatem nie ma podstaw do zastosowania terminu trzyletniego. Termin przedawnienia nie jest krótszy niż dwa lata, więc roszczenie ulega przedawnieniu z końcem roku kalendarzowego (art. 118 zdanie drugie k.c.). Termin przedawnienia roszczenia upłynie zatem najwcześniej 31 grudnia 2028 r. Z tego względu odpowiedź c jest prawidłowa.

Prawidłowa odpowiedź: c

25. Bogdan, właściciel osiedlowego sklepu, 10 sierpnia 2020 r. zawarł z klientem Adrianem umowę sprzedaży książki za cenę 150 złotych. Adrian opuścił sklep z zakupioną książką, zapominając zapłacić cenę. Bieg terminu przedawnienia roszczenia Bogdana o zapłatę względem Adriana:

- a) zakończy się najwcześniej z upływem 31 grudnia 2023 r.;
- b) nie zostanie przerwany na skutek doręczenia pisemnego wezwania o zapłatę przez Bogdana;
- c) rozpocznie się na nowo, z chwilą wytoczenia powództwa o zapłatę przez Bogdana.

Uzasadnienie

Roszczenie Bogdana o zapłatę ceny względem Adriana należy zakwalifikować jako roszczenie z tytułu sprzedaży dokonanej w ramach działalności przedsiębiorstwa sprzedawcy. Z tego względu zastosowanie znajdzie dwuletni termin przedawnienia, przewidziany w art. 554 k.c. Zgodnie z art. 120 § 1 k.c. bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne – w danym stanie faktycznym

jest to chwila wydania rzeczy, jako że na skutek braku odmiennego postanowienia świadczenia z umowy wzajemnej, jaką niewątpliwie jest umowa sprzedaży, powinny zostać spełnione jednocześnie (art. 488 § 1 k.c.). Ponieważ termin przedawnienia wynosi dwa lata, zastosowanie znajdzie art. 118 k.c., zgodnie z którym koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego. Bieg przedawnienia roszczenia zakończy się zatem najwcześniej z upływem 31 grudnia 2022 r. Z tego względu odpowiedź a jest nieprawidłowa. Odpowiedź b jest poprawna, ponieważ katalog zdarzeń z art. 123 k.c. uzasadniających przerwanie biegu terminu przedawnienia nie obejmuje doręczenia pisemnego wezwania o zapłatę przez wierzyciela jako przesłanki przerwania biegu terminu przedawnienia. W odniesieniu do odpowiedzi c należy wskazać, że chociaż z chwilą wytoczenia powództwa dochodzi do przerwania biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), to jednak po każdym przerwaniu przedawnienia na skutek podjęcia czynności w postępowaniu przed sądem biegnie ono na nowo, od chwili zakończenia postępowania sądowego, a nie od chwili wytoczenia powództwa (art. 124 § 1 i 2 k.c.).

Prawidłowa odpowiedź: b

26. Szymon pilnie potrzebował pieniędzy, zawarł więc z Andrzejem pisemną umowę sprzedaży zegarka, który należał wcześniej do jego dziadka. Ponieważ nie chciał, aby zegarek będący rodzinną pamiątką trafił w niepowołane ręce, w umowie zawarte zostało postanowienie, zgodnie z którym wyłączono uprawnienie Andrzeja do przeniesienia własności zegarka na osobę trzecią. W takiej sytuacji:

- a) umowa sprzedaży zegarka zawarta przez Andrzeja z osobą trzecią byłaby ważna;
- b) postanowienie zakazujące przenoszenia własności nie wywołuje żadnych skutków;
- c) umowa zamiany zegarka na obraz zawarta przez Andrzeja z osobą trzecią byłaby nieważna.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 57 § 1 k.c. nie można przez czynność prawną wyłączyć ani ograniczyć uprawnienia do przeniesienia, obciążenia, zmiany lub

zniesienia prawa, jeżeli według ustawy prawo to jest zbywalne. W doktrynie dopuszcza się konwersję postanowienia wyłączającego zbywalność prawa w zobowiązanie, że uprawniony tego prawa nie przeniesie²⁴. Uprawniony może się bowiem zobowiązać, że nie dokona określonych rozporządzeń prawem (art. 57 § 2 k.c.). W takim przypadku umowa nie może zostać uznana za nieważną na podstawie art. 58 § 1 k.c. W przywołanym stanie faktycznym należałoby zatem uznać, że Andrzej zobowiązał się do nierozporządzania zegarkiem. Odpowiedź b jest więc nieprawidłowa. Odnośnie do odpowiedzi a i c należy wskazać, że postanowienie kreujące zobowiązanie uprawnionego do nierozporządzania prawem ma jedynie skutek obligacyjny i nie wpływa na ważność umowy sprzedaży czy zamiany zawartej z osobą trzecią, która może też wyrzucić skutek rzeczowy (przejście własności zegarka) na zasadach ogólnych²⁵. Prawidłowa jest odpowiedź a, natomiast odpowiedź c jest błędna.

Prawidłowa odpowiedź: a

27. Przerwanie biegu przedawnienia powoduje:

- a) wysłanie przez dłużnika do wierzyciela wiadomości mailowej o treści: „zapłacę pełną kwotę w przyszłym miesiącu” w odpowiedzi na wezwanie do zapłaty;
- b) zawezwanie dłużnika przez wierzyciela do próby ugodowej;
- c) śmierć wierzyciela, którego jedynym spadkobiercą jest jego dziesięcioletni syn niemający innego przedstawiciela ustawowego.

Uzasadnienie

Odpowiedź b jest nieprawidłowa. W obecnym stanie prawnym²⁶ zawezwanie do próby ugodowej jedynie zawiesza bieg terminu przedawnienia, nie powodując zarazem jego przerwania (art. 121 pkt 6 k.c.). Odpowiedź c

²⁴ P. Sobolewski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. serii K. Osajda, red. tomu W. Borysiak, Legalis 2024, art. 57, nt 2.

²⁵ T. Świerczyński [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. M. Załucki, Legalis 2023, art. 57, nb 7.

²⁶ W odniesieniu do poprzedniego stanu prawnego zagadnienie to jest kontrowersyjne; zob. np. P. Machnikowski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Legalis 2023, art. 123, nb 7.